

Frank Wintraecken uit Voerendaal schreef een voorstelling over niet-aangeboren hersenletsel (NAH).
FOTO ERMINDO ARMINO

VOORSTELLING LIMBURGERS

‘Je ziet van buiten niet dat iemand hersenletsel heeft’

Per dag lopen zo'n zeshonderd Nederlanders hersenletsel op, maar slechts weinig mensen weten wat dat nou precies inhoudt. In een Limburgse theatervoorstelling, die onlangs in Sittard in première ging en door het hele land trekt, worden de ervaringen van patiënt én partner belicht. „We willen mensen bewust maken van de gevolgen van hersenletsel.”

SITTARD/VOERENDAAL

DOOR KYRA VOLKERS

Degedachte is: je zit niet in een rolstoel, dus er zal wel niets aan de hand zijn. Omdat je van buiten niet ziet dat iemand het heeft, wordt niet-aangeboren hersenletsel, kortweg NAH, vaak onderschat”, vertelt Frank Wintraecken uit Voerendaal. Hij geeft trainingen aan zorgpersoneel om medewerkers te leren omgaan met patiënten die NAH hebben. Die zijn overgevoelig voor prikkels, ervaren emoties anders en kunnen soms agressief overkomen. „Iets wat hun omgeving niet lijkt te begrijpen.” Zelfs in de zorg ervaart Wintraecken nog veel onwetendheid. „Maar je mag allang blij zijn als je personeel vindt. Dat medewerkers niet veel afweten van hersenletsel nemen zorgorganisaties dan maar voor lief.”

Kans

Toen de acteurs Ton Peeters uit Helmond en Yvonne Hiddema uit Maastricht zich bij Wintraecken meldden met het ambitieuze idee om een voorstelling te schrijven over een mentale aandoening, greep de NAH-expert zijn kans. „Er zijn al veel voorstellingen geweest over dementie en psychiatrie. Hersenletsels zijn nog onderbelicht.” Tot nu. De voorstelling *Gevangen in mijn brein* ging op 10 juli in première in het Pitboel Theater in Sittard. Zorgprofessionals en mensen met hersenletsel mochten de show toen al bewonderen. In september zijn er nog twee voorstellingen in Sittard waarvoor

iedereen een kaartje kan kopen. Daarna trekt het drietal door de rest van Nederland. Maar zestig bezoekers, dat is toch wel de limiet. Anders wordt het voor bezoekers met hersenletsel te druk. „Bedrijven kunnen de voorstelling ook inkopen ter training van hun personeel”, legt Wintraecken uit. „We hebben al aanvragen van de gemeente Sittard-Geleen en van SGL Zorg.” Op korte termijn verschijnt er ook een film van de première online.

Spanningen

Het verhaal is simpel, maar herkenbaar. Mark (Ton Peters) en Eva (Yvonne Hiddema) zijn al twintig jaar getrouwd wanneer Mark een ongeluk krijgt op de motor. Hij loopt hersenletsel op en lijkt daarna in niets meer op de man die Eva ooit heeft leren kennen. De spanningen tussen de twee lopen behoorlijk op. Uiteindelijk moet Mark naar een speciale woonvorm verhuizen. Toch is aan Mark zelf niets te zien, wat maakt dat ook zijn zus (in een bijrol eveneens gespeeld door Hiddema) de problemen bagatelliseert. Dat komt Loes Paters uit Kerkrade, die enthousiast is na het zien van de voor-

stelling, bekend voor. Paters liep negen jaar geleden hersenletsel op. Soms belden vriendinnen haar met het spontane idee van een etentje. Als ze dan vanaf moe te zijn, werd al snel gereageerd met: ‘Je bent gewoon lui’. „Ik moest telkens uitleggen hoe mijn hersenletsel werkte. Op een gegeven moment had ik daar de energie niet meer voor.”

Toekomst

Dat onbegrip ervaren ook de partners van iemand met NAH. Ook zij mochten hun leven heel anders inrichten. Fulltime werken zit er vaak niet meer in. Hun man of vrouw lijkt immers een totaal andere persoonlijkheid te hebben. „Toch wordt er bijna nooit aan de partner gevraagd hoe het gaat. Die voelt zich ongehoord.” Niet veel relaties kunnen die verandering aan. „Als een koppel gaan mensen de revalidatiekliniek in, alleenstaand komen ze eruit”, merkt Wintraecken. Welke scène Loes Paters het meest heeft geraakt? Dat moet het moment zijn waarop hoofdpersoon Mark op de grond zit en zich hardop afvraagt: ‘Is dit nu mijn leven?’ „Pas zo'n twee jaar na mijn herseninfarct kwam het besef: dit is mijn toekomst. Je had je leven toch heel anders voor ogen.” Zo zat werken er voor Paters niet meer in. Vooral de details in de show waren voor haar herkenbaar. Zoals de scène waarin Mark probeert te tekenen, maar zelfs dat niet lukt. Ook het geluid van Eva die met een lepel in haar koffie roert, is Mark al te veel. „Je ziet zijn frustraties door zelfs de kleinste dingen in het leven.”

“

Als een koppel gaan mensen de revalidatiekliniek in, alleenstaand komen ze eruit.

Frank Wintraecken